

PÕLVA PÕHJAKARE LASTEAI

ÕPPEKAVA

Põlva 2026

Sisukord

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	3
1.1 Lasteaia liik ja eripära	3
1.2 Põhiväärtused	4
1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja korraldus	5
2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	5
2.1.1 Lastehoiurühmade põhimõtted (1,5–3-aastased)	6
2.1.2 Lasteaiarühmade põhimõtted (3–7-aastased)	7
2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	7
2.2.1 Planeerimine	8
3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	11
3.1 Sotsiaalne ja vaimne keskkond	11
3.2 Füüsiline keskkond	12
3.3 Digikeskkond	13
4. Lapse arengu hindamine	14
4.1 Lapse arengu hindamise põhimõtted ja dokumenteerimine	14
4.2 Hindamise kavandamine ja läbiviimine	14
4.3 Meetodid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks	15
4.3.1 Dokumenteerimine	16
4.3.2 Analüüs ja tõlgendamine	16
4.4 Lapse arengumapp	16
4.5 Tuge vajav laps lasteaias	17
4.5.1 Toe liigid	17
4.5.2 Toe määramine ja rakendamine	18
4.5.3 Toe vajaduse dokumenteerimine	20
5. Koostöö lapsevanematega	21
5.1 Kodu ja lasteaia koostöö lapse kohanemisel	21
5.2 Koostöö korraldus	22
5.3 Koostöine õpetamine lapsevanematega	23
5.4 Järjepidevus lapse arengu toetamisel	23
5.5 Vastutus ja järelevalve	23
6. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	24
LISAD	26
LISA 1. Lastehoiurühmade eeldatavad tulemused vanuseti	26
LISA 2. Lasteaiarühmade eeldatavad tulemused vanuseti	28
LISA 3 IAJK	50
LISA 4 IAK	50
LISA 5 KOOLIVALMIDUSKAART	50

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

1.1 Lasteaia liik ja eripära

Põlva Põhjakaare Lasteaed (edaspidi lasteaed) on Põlva valla munitsipaallasteasutus, õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles.

Lasteaia rühmad asuvad Põlva vallas kuues tegevuskohas:

- Mammaste tegevuskoht (10 rühma) - Koolimaja tee 1, Mammaste küla;
- Vastse-Kuuste tegevuskoht (3 rühma) - Lasteaia 2, Vastse-Kuuste alevik;
- Ahja tegevuskoht (2 rühma) - Illimari 3, Ahja alevik;
- Mooste tegevuskoht (2 rühma) - Lasteaia tee 13, Mooste alevik;
- Kauksi rühm - Kauksi küla;
- Rasina rühm - Rasina küla.

Iga tegevuskoht toimib kui omaette kultuuriruum, pakkudes lastele avastamisrõõmu ja mitmekesist õpikeskkonda. Lasteaia toimimist iseloomustab koostöö kogukonnaga. Õpetajatel on autonoomsus õppetegevuste läbiviimisel valida ja rakendada metoodikaid, mis sobivad kõige paremini rühma vajadustega. See võimaldab luua loova, paindliku ja lapse arengut toetava kasvukeskkonna. Rühmades kasutame projektõppe, Vaikuseminutite, Kiusamisest vabaks, Seikluste Laeka, keelepasa, Roheline kool, Edu ja Tegu ettevõtlusõppe, 6-klotsi, visuaalse lihtsustamise metoodikat või programme, *MATIKõpe*.

Õppe- ja kasvatustöö aluseks on alushariduse riiklikust õppekavast lähtuv lasteaia õppekava. Alusväärtustena tähtsustatakse ausust, hoolivust, lugupidamist, õiglust, vastutustundlikkust, terviseteadlikkust, keskkonnahoidu ning emakeele, kultuuri ja kodumaa väärtustamist. Õppekavaarendus on pidev protsess. Muudatusi ja täiendusi lasteaia õppekavas tehakse õppekava arendusgruppide ettepanekutest lähtuvalt.

Põlva Põhjakaare Lasteaed on õpetajakoolituse praktikabaas Tartu Ülikoolile, Tallinna Ülikoolile ja pedagoogilisi koolitusi pakkuvatele koolitusasutustele.

1.2 Põhiväärtused

Lasteaia moto: **Põhjakaare päikesesäras hoiame lastel armastusega silma peal.**

Õnneliku lapsepõlve loomise aluseks on Põlva Põhjakaare Lasteaia Väärtused:

- **Koostöö.** Toetame ühtse meeskonnana lapse arengut parimal moel.
- **Hoolivus.** Kuulame, mõistame, toetame – kõik me oleme erinevad.
- **Avatus.** Oleme oma tegevustes läbipaistvad, loome usalduslikud ja sõbralikud suhted.
- **Loovus ja innovaatus.** Oleme avatud muutustele, julgustame lapsi iseseisvalt lahendusi leidma.

Missioon - Põlva Põhjakaare Lasteaed on professionaalse meeskonnaga, usaldusväärne, loova mängukeskkonnaga, lapse arengut toetav haridusasutus.

Visioon - Põlva Põhjakaare Lasteaed on edumeelne haridusasutus! Ühtses rõõmsas peres oleme uurijad, avastajad, õppijad.

Põhisuunad ja väärtuspõhimõtted, mis suunavad meie igapäevategevust:

1. Rakendame lapsest lähtuvat õpikäsitust ja toetame iga õppija isikupära.
2. Meeskonda iseloomustab professionaalsus, koostöö, avatus, loovus, hoolivus.
3. Toetame vanemaid lapse arenemisel loovaks ja iseseisvaks.

1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga:

- Laps on aktiivne õppija, kes oskab teha teadlikke valikuid.
- Laps on loov ning julgeb jagada oma arvamust ja ideid.
- Laps hoolib kaaslastest, kodumaast ja ümbritsevast keskkonnast.
- Laps väärtustab tervislikku eluviisi ning on aktiivne tegutseja (füüsiliselt aktiivne).

“Õnnelik laps tunneb end hoituna, on uudishimulik, mänguline ja julgeb oma mõtteid jagada.”

2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja korraldus

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Põlva Põhjakaare Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lähtub [Alushariduse riiklikust õppekavast](#) ning toetab lapse terviklikku arengut turvalises ja arendavas keskkonnas. Õppeprotsess on lapsest lähtuv, paindlik ja seotud igapäevaeluga, võimaldades lapsel õppida loomulikus tempos ning talle tähenduslikes olukordades.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- **Lapsest lähtumine** on sihipärane lähenemine arengukeskkonna kujundamisel, mille eesmärk on toetada lapse heaolu ning luua eeldused õnnelikuks lapsepõlveks. Iga laps on märgatud ja toetatud ning tal võimaldatakse tegutseda lähtudes oma individuaalsetest huvidest, soovidest ja võimetest. Õpetaja täidab rühmas meeskonna juhi rolli, kus kõik täiskasvanud tegutsevad partneritena, neil on head omavahelised suhted ning läbi räägitud tööülesanded ja eesmärgid. Tõhus koostöö avaldub rühmameeskonnas, laste omavahelistes suhetes ja suhetes lapsevanematega.
- **Laps on aktiivne õppija.** Laps omandab teadmisi ja oskusi läbi kogemuse, avastamise ja mängu. Õppimine toimub nii kavandatud tegevustes kui ka igapäevatoimingutes. Õpetaja ja abiõpetaja roll on toetada lapse uudishimu, suunata õppimist ning luua keskkond, kus laps saab katsetada, uurida ja ise järeldusteni jõuda.
- **Mäng on õppimise keskne viis.** Mängulises tegevuses arenevad lapse tunnetuslikud, sotsiaalsed ja emotsionaalsed oskused ning kujunevad õppimiseks vajalikud alusoskused.
- **Individuaalsuse arvestamine.** Õppe- ja kasvatustegevustes arvestatakse lapse individuaalsusega, lähtudes tema arengutasemest, huvidest, vajadustest ja võimetest. Lapse arengut toetatakse järjepideva jälgimise, kohandatud tegevuste ning koostöö kaudu pere ja tugispetsialistidega.
- **Õppimine on lõimitud protsess.** Erinevad valdkonnad ja keskkonnad seotakse terviklikuks kogemuseks. Õppeprotsessis kasutatakse meetodeid, mis arendavad mõtlemist, loovust ja koostööoskust. Toetutakse põhimõttele “lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale”, mis aitab lastel teadmisi sammhaaval laiendada ja süvendada.
- **Kaasava hariduse** põhimõttest lähtudes tagatakse kõigile lastele võrdsed võimalused osaleda õppe- ja kasvatustegevustes. Õpikeskkond on paindlik ja kohandatav, arvestades laste erinevaid võimeid ja vajadusi.

- **Õppe- ja kasvatustegevuses väärtustame koostööd.** Partnerlus lapsevanemate, rühma meeskonna ja tugispetsialistidega loob lapsele sidusa ja toetava arengukeskkonna - me kõik astume ühte sammu.
- **Õppimine toimub loomulikus keskkonnas,** nii õues kui kogukonnas, võimaldades lastel siduda teadmisi päriseluga ning kujundada hoolivat suhtumist ümbritsevasse.
- **Turvaline ja toetav õpikeskkond.** Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond on lapsele turvaline, sõbralik ja toetav, last väärtustav, tunnustav ja eduelamust pakkuv, et kujuneks enesekindlus, iseseisvus ja positiivne õpimotivatsioon.

2.1.1 Lastehoiurühmade põhimõtted (1,5–3-aastased)

Lastehoiurühmade õppe- ja kasvatustegevuse keskmes on lapse turvatunde kujunemine ja esmaste üldoskuste areng. Väikelapse areng toimub kõige paremini keskkonnas, kus ta tunneb end hoituna, märgatuna ja emotsionaalselt toetatuna. Õppimine toimub peamiselt mängu ja igapäevategevuste kaudu, mis toetavad lapse loomulikku uudishimu ja pakuvad võimalusi katsetamiseks ning uurimiseks. Selline lähenemine toetab lapse arengut ning aitab siduda uued kogemused igapäevaeluga.

- Lastehoiurühmas on oluline **hoolivus ja järjepidevus**. Päevakava korduvus ja selgus aitab lapsel mõista oma päeva kulgu ning loob turvatunde, mis on õppimise ja arengu eelduseks. Õppe- ja kasvatustegevuses pööratakse suurt tähelepanu **sensoorsele ja motoorsele arengule**. Laps õpib maailma tundma meelte kaudu ning liikumine on tema arengu loomulik osa. Tegevused on lühiajalised ja toimuvad pigem individuaalselt, paaris või väikeses alarühmas.
- **Keele arengut toetatakse** igapäevase suhtlemise, liisusalmide, rütmilise liikumise ja mängude kaudu. Täiskasvanu teadlik keelekasutus aitab lapsel omandada sõnavara ning arendada suhtlemisoskust loomulikes olukordades.
- **Üldoskused kujunevad** täiskasvanu eeskujul läbi igapäevaste tegevuste (mäng, söömine, riietumine ja hügieenitoimingud), mis pakuvad lapsele võimalust harjutada iseseisvust ning kogeda eduelamust. Laps õpib teistega arvestama, jagama ja suhtlema läbi ühiste tegevuste.

2.1.2 Lasteaiarühmade põhimõtted (3–7-aastased)

Lasteaiarühmade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk on toetada lapse üldoskuste, valdkondlike õpioskuste ning koolivalmiduse kujunemist. Õppimine on teadlik, suunatud, lapsest lähtuv ja mänguline.

- **Õppimine toimub läbi mängu.** Mäng toetab lapse arengut, olles loomulik viis õppimiseks, suhtlemiseks ja eneseväljenduseks. Mängus kinnistuvad varasemad teadmised ja oskused ning arenevad loovus, sotsiaalsed suhted, suhtlemis- ja probleemilahendusoskus. Mäng annab lapsele võimaluse väljendada oma tundeid, mõtteid ja unistusi, katsetada erinevaid rolle ning kujundada tähendusrikkaid kogemusi.
- **Üldoskuste arendamine.** Sotsiaalsete, tunnetus- ja õpioskuste kujunemist toetatakse igapäevaste tegevuste ja mängu kaudu. Laps õpib suhtlema, tegema koostööd, järgima kokkuleppeid ning arvestama teistega. Kujunevad eneseregulatsioon, iseseisvus ja vastutustunne. Õpioskuste arengus on oluline tähelepanu, mälu, mõtlemine ja probleemilahendusoskus. Üldoskuste arendamine toimub järjepidevalt ning on tihedalt seotud lapse kogemuste, emotsioonide ja sotsiaalsete suhetega, toetades koolivalmiduse kujunemist.
- Õppeprotsessis **lõimitakse** erinevad valdkonnad tervikuks - keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika ning mina ja keskkond seotakse ühtseks õpitegevuseks, mis aitab lapsel mõista seoseid ja rakendada teadmisi erinevates olukordades.
- **Erinevate metoodikate rakendamine**, mis toetavad tulevikuoskuste arengut ja toimetulekut igapäevaelus toimuvate muutustega.

Liitrühma tegevuses lähtutakse nii lastehoiu- kui aiarühma põhimõtetest.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

- Õppe- ja kasvatustegevus toimub 1. septembrist kuni 31. maini planeeritud tegevuste kaudu, lähtudes projektõppest või rühma kuuplaanist ning laste arenguvajadustest ja huvidest.
- 1. juunist kuni 31. augustini planeeritud õppetegevusi ei kavandata. Suveperioodil veedavad lapsed suurema osa päevast õues ning õppe- ja kasvatustegevuses on kesksel kohal vaba mäng, liikumine, loovtegevused ja ümbritseva keskkonna avastamine.

- Õppeaasta alguses keskendub rühma meeskond laste kohanemise toetamisele ning arengu, huvide ja vajaduste kaardistamisele. Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused algavad lasteaiarühmas hiljemalt septembri kolmandast nädalast ja lastehoiurühmas alates oktoobrist. Muusika- ja liikumistegevused algavad septembri esimesest nädalast.
- Õppeaasta alguses, hiljemalt 15. septembriks, koostavad rühma meeskonnad ja muusika- ning liikumisõpetajad ELIISis aastaplaani ja selle visuaali, mida vajadusel täiendatakse kogu õppeaasta vältel. Aastaplaan annab süsteemse ülevaate rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, kavandatud tegevustest ning olulisematest sündmustest, tagades õppe- ja kasvatustöö järjepidevuse, eesmärgipärasuse ja läbimõelduse.

2.2.1 Planeerimine

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine on süsteemne ja paindlik protsess, mis lähtub lasteaia õppekavast, arengukavast, väärtustest ning laste arenguvajadustest. Planeerimise eesmärk on luua lapsele terviklik ja toetav õpikeskkond, kus tegevused on teadlikult suunatud lapse arengule ja heaolule.

Planeerimine toimub mitmel tasandil. Aastaplaan määratleb õppeaasta üldised eesmärgid, teemavaldkonnad ja tegevussuunad. Projekti- ja kuuplaanid täpsustavad konkreetseid õppeteemasid ja tegevusi. Päevaplaan loob igapäevase rütmi ja tegevuste loogilise järjestuse, pakkudes lapsele turvatunnet ja selgust.

Planeerimisel arvestatakse laste huvisid, kogemusi ja tagasisidet. Lapsi kaasatakse tegevuste valikusse, mis suurendab nende motivatsiooni ja osalust õppeprotsessis.

Õppe- ja kasvatustegevuste analüüsimine peegeldab laste õppimise protsessi. Õpetaja reflekteerib läbiviidud tegevusi ja vajadusel tehakse muudatusi lähtudes laste arengust, huvidest ja igapäevaelus tekkivatest õppimisvõimalustest. Sellest lähtuvalt seatakse uued eesmärgid ja kavandatakse edasisi tegevusi. Õppetegevuse planeerimine on paindlik.

2.2.2 Päevakava

Päevakava on õppe- ja kasvatustegevuse osa, mis loob lapsele turvatunde ning aitab tal oma päevategevustes orienteeruda. Päevakava toetab lapse eneseregulatsiooni ja üldist heaolu,

arvestab lapse bioloogilist rütmi ning tagab tasakaalu erinevate tegevuste vahel. Päeva jooksul vahelduvad vabamäng, juhendatud tegevused, õues viibimine, puhkeaeg ja einestamine. Lapsele tagatakse aeg mänguks ja liikumiseks, see toetab nii kehalist arengut kui ka keskendumisvõimet. Aktiivsete ja rahulike tegevuste vaheldumine toetab lapse füüsilist ja vaimset tervist.

Lasteaia päevakavas on tagatud eakohane puhkeaeg. Kuni kolmeaastastele lastele võimaldatakse üldjuhul kuni kaks tundi ning 4–7-aastastele lastele kuni üks tund puhkeaga päevas, arvestades lapse individuaalseid vajadusi.

2.2.3 Metoodikad

Õppe- ja kasvatustegevuse keskmes on mänguline õppimine. Tegevused on omavahel lõimitud, ühendades erinevaid valdkondi ühtseks tervikuks ning muutes õppimise lapse jaoks tähenduslikuks. Õppetegevused toimuvad nii rühmatööna kui ka individuaalselt, mis võimaldab arvestada laste vajadusi, toetada iseseisvust ning arendada koostööoskusi.

Õpetajatel on autonoomsus õppetegevuste läbiviimisel valida ja rakendada metoodikaid, mis sobivad kõige paremini rühma vajadustega.

- **Projektõpe** lähtub laste huvidest, küsimustest ja igapäevaelulistest kogemustest. Projektõppe käigus uurivad lapsed koos õpetajaga valitud teemat pikema aja jooksul, esitavad küsimusi, otsivad vastuseid ning lahendavad probleeme koostöös teistega. Õpetaja rolliks on olla keskkonna ja tingimuste looja, õppeprotsessi suunaja ja toetaja. Olulise osana kuulub projektõppesse ka pedagoogiline dokumenteerimine, mis hõlmab laste tegevuse, mõtete ja arengu süstemaatilist jälgimist ja talletamist.
- **Õuesõpe** võimaldab õppida vahetu kogemuse kaudu ja stimuleerib erinevaid liikumisviise looduses. Ümbritsev keskkond pakub mitmekesiseid võimalusi siduda teadmisi päriseluga ning kujundada keskkonnateadlikkust.
- **Digitehnoloogia vahendeid kasutatakse mõtestatult** õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks ning laste loovuse ja uudishimu toetamiseks. Tehnoloogia kasutamine on eesmärgistatud, turvaline ja lapse arengule vastav.
- **MATIK-õpe** toetab loovuse, kriitilise mõtlemise ja probleemilahendusoskuste arengut, ühendades loodus- ja täppisteadused, tehnoloogia, inseneeria, kunsti ning matemaatika.

Selline õpikäsitus soodustab tulevikuoskuste kujunemist (koostööoskus, digipädevus, loov mõtlemine ja kohanemisvõime) kiiresti muutuvast maailmast.

Oleme avatud ka teiste teaduspõhiste metoodikate kasutamisele.

*“Kõige paremini õpin mängides – avastan maailma,
proovin uusi asju ja kasvatan iga päev.”*

3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse kaasava hariduse põhimõtetest, arvestades lapse arenguvajadusi, heaolu ning turvatunnet. Õpetaja roll on luua teadlikult õppimist soodustav ja turvaline keskkond, märgata ja toetada laste algatatud õpiolukordi, ning innustada lapsi uurima, avastama, küsimusi esitama ning vastuseid leidma. Läbi mängu toetatakse lapse iseseisvust, loovust, koostööoskusi ning aktiivset tegutsemist.

Õpi- ja kasvukeskkond on omavahel seotud füüsiline, sotsiaalne ja vaimne tervik, mida luuakse/kujundatakse teadlikult ning väärtuspõhiselt.

Teadlikult kujundatud õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse enesekindlust ja õpimotivatsiooni ning soodustab iseseisvust ja valikuvõimalusi. Lapsel on võimalus valida tegevusi, materjale ja mänguvõimalusi, mis arendab tema otsustusoskust ja vastutustunnet.

Keskkonda kohandatakse vastavalt õppe teemadele ja laste huvidele, et säilitada õppimise tähenduslikkus ja lapse aktiivne osalus. Keskkonna kujundamisel kasutatakse nii sise- kui ka õuekeskkonda. Õues õppimine võimaldab siduda teadmisi päriseluga ning rikastab lapse kogemusi liikumise ja looduse kaudu.

Digikeskkond on teadlikult kujundatud õpikeskkonna osa, mis toetab lapse arengut läbi aktiivse, loova ja turvalise digitehnoloogia kasutamise. Digivahendite (hariduslikud rakendused, õppevideod, robotika) rakendamine on pedagoogiliselt põhjendatud, mõõdukas ning võimaldab lapsel arendada kriitilist mõtlemist ja vastutustunnet. Digitehnoloogia kasutamine ei ole eesmärk omaette, vaid vahend õpieesmärkide saavutamiseks ning lapse arengu mitmekülgsuse toetamiseks.

Laste turvalisuse tagamiseks, tervise kaitsmiseks ning vigastuste ennetamiseks koostatakse lasteaia riskianalüüs vastavalt kehtivatele õigusaktidele.

3.1 Sotsiaalne ja vaimne keskkond

Lähtume lapse heaolust, ühistest kokkulepetest ja väärtustest:

- loome turvalise, usaldava ja sõbraliku õhkkonna (*hoolivus*);
- toetame laste omavahelist koostööd ja üksteise abistamist (*koostöö*);
- väärtustame laste ideid, arvamusi ja erinevusi (*avatus*);
- kujundame hooliva ja lugupidava suhtumise iseendasse ja teistesse (*hoolivus*);

- anname aega aruteluks, mõtestamiseks ja tagasisideks (*avatus*);
- võimaldame teha valikuid ja osaleda aktiivselt õpitegevustes (*loovus*);
- kohandame tegevusi vastavalt laste arengule ja huvidele (*innovaatilisus*);
- teeme järjepidevat koostööd lapsevanematega (*koostöö*).

3.2 Füüsiline keskkond

Füüsiline keskkond toetab lapse igapäevast tegutsemist, mängimist, õppimist ja arengut. Keskkonna paindlikkus toetab individuaalset lähenemist.

Sisekeskkond

Lähtume lapse heaolust, ühistest kokkulepetest ja väärtustest:

- tagame **turvalise, tervisliku ja esteetilise ruumi** (*hoolivus*);
- teeme õppeprotsessi nähtavaks (laste tööd, projektid, rääkivad seinad) (*avatus*);
- valime õppe- ja mänguvahendid, mis on kergesti kättesaadavad, mitmekülgsed, eakohased ja arendavad (*loovus ja innovaatilisus*);
- jagame õpikeskkonna erinevateks tegevuskohtadeks (mäng, õppimine, loovtegevus, puhkus), mis on ümberkorraldatav vastavalt vajadusele (*koostöö*);
- võimaldame tegutsemist nii alarühmades kui ka individuaalselt (*hoolivus*);
- loome võimalused aktiivseks liikumiseks ja rahulikuks omaette olemiseks (*hoolivus*);
- arvestame ruumi loomisel loomuliku valguse, värvide ja müratasemega (*hoolivus*);
- loome tingimused mitmesuguste materjalide kasutamiseks (nii taaskasutus kui uus) ja tegevusteks (teater, muusika, kunst, konstrueerimine, digitehnoloogia) (*loovus ja innovaatilisus*).

Väliskeskkond

Lähtume lapse heaolust, ühistest kokkulepetest ja väärtustest:

- tagame turvalise ja mitmekesise õueala, mis kutsub liikuma ja avastama (*hoolivus*);
- loome võimalused vabamänguks, aktiivseks liikumiseks, looduse uurimiseks (*loovus*);
- arendame õuekeskkonnas erinevaid liikumisoskusi ja koostöömänge (*koostöö*);
- kasutame looduslikke ja mitmekesiseid materjale (liiv, vesi, taimed jms) (*loovus*);
- kasutame õppimisel erinevaid õpikeskkondi lasteaia ümbruses (*koostöö*);
- teeme vajadusel vastavad ümberkorraldused (sündmuste tähistamine, rühmatöö, lapse individuaalsus) (*koostöö*).

3.3 Digikeskkond

Lähtume lapse heaolust, ühistest kokkulepetest ja väärtustest:

- kasutame digivahendeid teadlikult ning kooskõlas konkreetsete õppe eesmärkidega;
- tegevused on lapse arengut toetavad, lapsele arusaadavad, tähenduslikud ja seotud tema varasemate kogemustega;
- lõimime digivahendeid erinevate õppevaldkondadega;
- õpetame lihtsamate digivahendite sihipärast ja iseseisvat kasutamist;
- anname ülevaate digikeskkonna toimimisest ja selle kasutamise võimalustest;
- võimaldame lapsel olla looja ja avastaja – digivahendite kasutamine soodustab aktiivset osalust, loovust ja probleemilahendusoskust;
- aitame mõista digikeskkonna turvalise kasutamise põhimõtteid, märgata võimalikke ohte ning julgustame abi küsima/otsima;
- õpime looma ja jagama digitaalset sisu vastutustundlikult, arvestades teiste õigusi ja heaolu.

“Nii palju kui võimalik, viime lapsed õpitavaga tutvuma selle loomulikku keskkonda, et siduda uusi teadmisi päriseluga.”

4. Lapse arengu hindamine

Lapse arengu hindamine on igapäevane osa lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad, abiõpetajad ja tugispetsialistid lapse arengut igapäevatoimingutes, vabamängus ja õppetöös. Lapse arengu jälgimine ja hindamine on oluline lapse arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks, õpikeskkonna kujundamiseks ning vajaliku toe väljaselgitamiseks.

Lapse arengut kirjeldatakse ja dokumenteeritakse hinnanguvabalt lapse oskustest lähtuvalt. Lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu põhimõtteid, korraldust ja lapse arengu eeldatavaid tulemusi. Lapsevanemal on kohustus teha koostööd lapse arengu toetamiseks, sealhulgas tugiteenuste võimaldamiseks.

Lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineerija (TUKO). TUKO korraldab lasteaiasisest meeskonnatööd, toetades õpetajate, tugispetsialistide ja lapsevanemate koostööd. Samuti koordineerib ta osalemist lasteaiavälises võrgustikutöös, et tagada lapse vajadustest lähtuv järjepidev toetamine.

4.1 Lapse arengu hindamise põhimõtted ja dokumenteerimine

Hindamine on teadlik ja järjepidev. Hindamise aluseks lastehoiurühmas on (1,5–3a) lapse eeldatavad arengutulemused üldoskuste valdkonnas ning lasteaiarühmas (3–7a) lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

Lapse arengu tugevatest ja arendamist vajavatest valdkondadest tervikliku ülevaate saamiseks viiakse läbi hindamine. Lähima arengutsooni, toe vajaduse ja selle mõju lapse toimetulekule selgitatakse välja erinevaid meetodeid kombineerides.

Taustainfo kogumiseks on ELIIS keskkonnas vanematele küsimustik, mis sisaldab lapse kohta järgmisi andmeid: lapse eripära, kodune keel(ed), varasem õppeasutuse kogemus, osalemine huviringides, lapse arengu toetamise põhimõtted kodus ja vanema ootused õppeasutusele. Taustainfo teadmine on oluline lapse eripäraga arvestamisel ja arengu toetamisel.

4.2 Hindamise kavandamine ja läbiviimine

Laste (1,5–7a) arengut hindavad rühmameeskond ja liikumis- ning muusikaõpetajad valdkondade eeldatavate vanuselistele tulemustele alusel (LISA 1, LISA 2) planeeritud tegevuste

järel, tulemused fikseeritakse ELIIS keskkonnas.

Hindamise vaheetapid on:

- 3-aastased (JÄNKU-kõnetest);
- 5-aastased (LAHE test);
- 7-aastased (koolivalmidustest ja -mäng);
- logopeed ja/või eripedagoog hindab vähemalt üks kord aastas 3-7 aastaste laste kõne arengut, kognitiivsete funktsioonide ja psüühiliste protsesside arengutaset.

Kooliminevale lapsele koostatakse koolivalmiduskaart, milles kirjeldatakse lapse arengut, üldoskusi ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades saavutatud tulemusi. Lapse koolivalmidust hindavad rühma meeskond, liikumis- ja muusikaõpetajad ning vajadusel tugispetsialistid. Hindamine toimub viimase lasteaia-aasta jooksul vähemalt kaks korda – sügisel, et selgitada välja lapse arengutase ja võimalik toetusvajadus ning kevadel, et hinnata koolivalmiduse saavutamist.

Iga õppeaasta alguses selgitatakse koostöös rühmaõpetajatega välja lisatuge vajavad lapsed. Kõikide rühmas käivate laste arengut ja individuaalse toe vajadust ning korraldamist analüüsitakse sügisel rühma ümarlauas. Ümarlauas osalevad õpetajad, tugispetsialistid, TUKO ja õppejuht. Ümarlaua toimumise aja paneb paika ja sõlmitud kokkulepped dokumenteerib TUKO.

Arenguveestlused lapsevanematega planeeritakse ja viiakse läbi üks kord aastas õppeaasta kestel.

Lapsevanemal on õigus tutvuda lapse arengumapiga neile sobival ajal ja saada teavet oma lapse arengu kohta. Lasteaiast lahkudes saavad lapsed arengumapi endaga kaasa.

Toimub koostöö lasteaia ja Põlva Kooli Tugikeskusega, kus lasteaia poolt antakse 1. klassi astuvate laste osas üldine arengu ülevaade ja tähelepanekud.

Kõik lapsega seotud info ja koostatud dokumendid on konfidentsiaalsed.

4.3 Meetodid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

Vaatlus - on lapse või lastegrupi jälgimine teatud aja jooksul. Vaatlus toimub lapse loomulikus keskkonnas ning võimaldab jälgida lapse sotsiaalset, keelelist, tunnetuslikku ja emotsionaalset arengut.

Vestlus - estluse kaudu saab täiskasvanu lapse mõtlemisprotsessist rohkem teada. Vestlus toimub turvalises õpi- ja kasvukeskkonnas ning aitab last paremini mõista.

Küsitlus (intervjuu) - õpetaja võib läbi viia küsitluse laste ja vanematega nii individuaalselt kui ka grupis. Küsitluse teel saadav info peegeldab vastaja nägemusi või arvamusi.

Arengumapp - on kogum lapse tööde näidistest, fotodest, joonistustest, lapse ütlustest, mis mõtestavad õppimist.

Testid (LAHE e-vahend viieaastaste laste hindamiseks, kõnetestid, tunnetusoskuste hindamine Strebeleva metoodika alusel, arengu jälgimise mäng, kontrollitud joonistamise vaatlus).

4.3.1 Dokumenteerimine

- Lapse arengumapp
- Rühmapäevik, projektiplaan, kuuplaan (teemaprojektid lastehoiurühmadele)
- Järjepidev tagasiside eliis.eu keskkonnas
- Vaatluse kokkuvõte
- Tugispetsialisti hinnang
- Arengukaart
- Individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK) (LISA 3)
- Individuaalne arenduskava (IAK) (LISA 4)
- Koolivalmiduskaart (LISA 5)

Kõik lapsega seotud info ja dokumendid on konfidentsiaalsed.

4.3.2 Analüüs ja tõlgendamine

Lapse arengu hindamise protsessis kogutud info analüüsimisel selgitatakse välja lapse oskuste tase ja lähima arengu tsoon. Analüüsil osalevad kõik lapsega tegelevad töötajad. Õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte.

4.4 Lapse arengumapp

Igale lapsele koostatakse arengumapp, mis sisaldab materjale alates lapse õppima asumisest lasteaeda kuni väljaarvamiseni lasteaiast. Lapsevanematel on õigus tutvuda lapse arengumapiga neile sobival ajal. Arengumapi koostamisel osalevad laps, rühma meeskond ja

lapsevanemad.

Arengumapi sisu:

1. Laste tööd igal õppeaastal samal teemal („Mina Ise”; „Minu pere”; „Maja”, „Nime kirjutamine vanemates rühmades”). Õpetaja märgib lapse tööle teostamise kuupäeva ja aastaarvu.
2. Intervjuud (õpetaja poolt üles kirjutatud laste jutustused ja kommentaarid)
3. Arengut iseloomustavad/iseloomulikud tööd
4. Õpetaja tähelepanekud lapse kohta (lemmiktegevused, eelistused jms)
5. Vabaajatööd
6. Laste vaatlused

Arengumapp on positiivne tagasiside lapse kasvamisest tunnustades lapse saavutusi.

4.5 Tuge vajav laps lasteaias

Iga lapse arengut toetatakse vastavalt tema individuaalsetele vajadustele ning see on lasteaia igapäevase töö loomulik osa. Toe tagamiseks rakendatakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses kolmetasandilist tugisüsteemi, mille eesmärk on tagada lapsele tema arengut toetavad tingimused igapäevases lasteaia keskkonnas. Lapsele vajaliku toe liigi määramine toimub lapse arengu jälgimise ja analüüsi käigus, kaasates vanemaid ja tugispetsialiste.

4.5.1 Toe liigid

Üldine tugi on õppe diferentseerimine, individuaalne lisajuhendamine õpetajalt, tugispetsialisti teenus või vajaduse korral õpetamine individuaalselt või alarühmas. Oluline on, et üldise toe pakkumisel tehakse õpikeskkonnas kohandusi, nii et laps saavutab õpieesmärgid.

Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb TUKO vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks.

Tõhustatud tugi määratakse lapsele, kes oma arengulise eripära tõttu vajab vähemalt üht tugispetsialisti teenust, spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, metoodikat või spetsiifilisi vahendeid ning individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni 12 lapsega rühmas. Tõhustatud toe rakendamisel on oluline õpetajate ja tugispetsialistide koostöö ning tööaja koordineerimine.

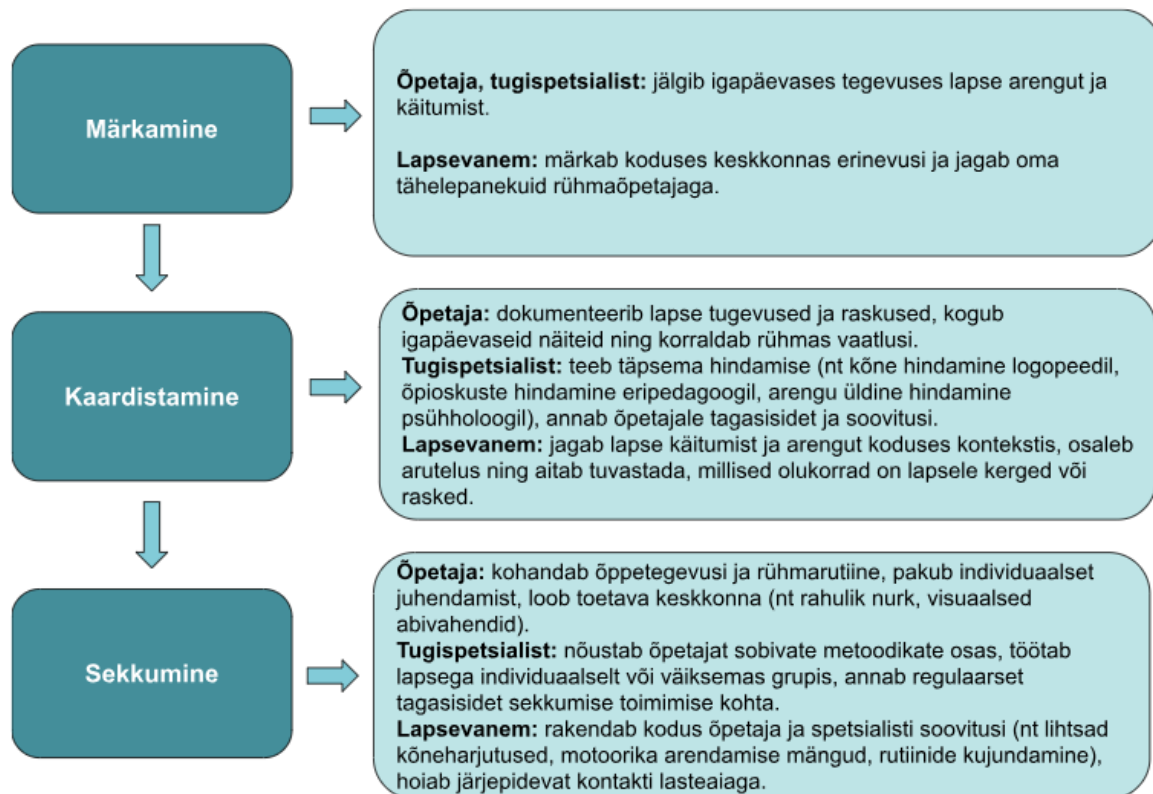
Erituge rakendatakse lapsele, kes oma arengulise eripära tõttu vajab mitut tugispetsialisti teenust, kohandusi mitmes valdkonnas ning pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas. Eritoe rakendamisel on lisaks rühmas laste arvu vähendamisele võimalik pakkuda lapsele tavarühmas individuaalset lisatuge tugiisiku kaasabil.

Tugiisik on lapse arengu ja toimetuleku toetaja, kelle eesmärk on aidata lapsel osaleda haridusasutuse igapäevaelus võimalikult iseseisvalt ja kaasatult. Tugiisik toetab lapse osalemist tegevustes, järgides õpetaja ja tugispetsialistide juhiseid. Ta aitab lapsel iseseisvuse suunas liikuda. Tema roll ei ole õpetaja või lapse eest tegutseda, vaid võimestada last toimima vastavalt oma arengutasemele.

4.5.2 Toe määramine ja rakendamine

Rühma meeskonna ülesanne on jälgida lapse arengut igapäevases tegevuses, märgata muutusi ning kirjeldada lapse toimetulekut erinevates olukordades. Tugispetsialist toetab rühma meeskonda lapse arengu hindamisel ja analüüsimisel, viib vajadusel läbi täiendavaid vaatlusi või teste ning pakub soovitusi lapse arengu toetamiseks. TUKO roll on koordineerida kogu protsessi, tagada sujuv infovahetus osapoolte vahel ja jälgida, et lapse toetamiseks vajalikud tegevused oleksid järjepidevad ja süsteemsed.

Lapsele vajaliku toe liigi määramise protsess jaguneb kolmeks omavahel seotud etapiks:

Allikas: Alushariduse RÕK juhendmaterjalid. Toe määramine ja rakendamine. Rollid lapse arengu märkamisel, kaardistamisel, sekkumisel. <https://shorturl.at/pvktW>

Märkamise etapis jälgib õpetaja ja abiõpetaja lapse igapäevast toimetulekut ja arengut. Märkamise eesmärk on tuvastada võimalikud erisused lapse arengus, mis võivad vajada täiendavat toetust.

Kaardistamise etapis kogutakse süsteemselt infot lapse arengu, tugevuste ja toe vajaduste kohta ning tehakse koostööd tugispetsialistide ja lapsevanematega. Kaardistamise eesmärk on mõista, milles laps vajab toetust ja kuidas teda rühma igapäevaelus parimal viisil toetada.

Sekkumise etapis rakendab õpetaja sobivaid võtteid, tegevusi ja korralduslikke lahendusi üldise toe raames. Sekkumine on järjepidev, eesmärgipärane ja süsteemselt planeeritud ja ajaliselt piiritletud. Toe rakendamist jälgitakse pidevalt ning hinnatakse selle tulemuslikkust.

Kui rakendatud toetus ei ole piisav, hinnatakse täiendava toe vajadust ning tehakse vanemale ettepanek pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole.

4.5.3 Toe vajaduse dokumenteerimine

Dokumenteerimise eesmärk on tagada lapse arengu järjepidev toetamine, tõendus põhisisus ja arusaadavus kõigile osapooltele. Dokumenteerimine loob aluse järjepidevale koostööle õpetajate, tugispetsialistide ja lapsevanemate vahel ning toetab lapse arengut terviklikult.

Individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK) on dokument, kuhu kogutakse ja süstematiseeritakse teave lapse arengu, oskuste ja vajaduste kohta. Kaardile märgitakse ajalisel järjekorras hindamiste tulemused, õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja nõustamismeeskonna soovitusel, rakendatud tugimeetmed ning hinnang nende tulemuslikkusele.

Individuaalne arenduskava (IAK) koostatakse juhul, kui laps vajab tõhustatud või erituge. IAK kirjeldab lapse arengut toetavaid eesmärke, tegevusi ja vastutajaid ning põhineb IAJK-s kogutud andmetel ja meeskonna arutelul.

IAJK annab alusinfo IAK koostamiseks, IAK aga näitab, kuidas see info muutub sihipärasteks tegevusteks. Koos moodustavad need kaks dokumenti lapse arengu toetamise süsteemi tuuma – IAJK jälgib arengut, IAK suunab seda.

„Lapse arengut märgates ja mõistes loome talle võimaluse särada – iga laps on ainulaadne, tema arengutee on väärtuslik ning iga edusamm oluline.“

5. Koostöö lapsevanematega

Koostöö lapsevanematega põhineb vastastikusel usaldusel, austusel ja avatud suhtlemisel. Lapse areng ja heaolu on vanema ja lasteaia ühine vastutus, mille tagamiseks tehakse järjepidevat koostööd. Koostöö eesmärk on luua lapsele turvaline ja arengut toetav keskkond, kus alushariduse omandamine on järjepidev nii kodus kui ka lasteaias ning igal osapoolel on võimalik oma arvamust, teadmisi ja kogemusi jagada.

Lapsevanemad ja rühmameeskond:

- selgitavad välja vastastikused ootused ja eesmärgid;
- jagavad infot lapse arengu, tervise ja toimetuleku kohta;
- lepivad kokku ühistes tegutsemisviisides;
- toetavad lapse arengut järjepidevalt;
- planeerivad tegevusi ja vahetavad kogemusi.

5.1 Kodu ja lasteaia koostöö lapse kohanemisel

Eduka kohanemise eelduseks on toetava ja turvalise keskkonna loomine, kus lapse vajadusi märgatakse ning neile järjekindlalt vastatakse. Kodu ja lasteaia tihe koostöö on kohanemisel üks keskseid tegureid, mille kaudu kujunevad lapse turvatunne ja usaldus järk-järgult.

Oluline on, et laps tunneks end uues keskkonnas kaitstuna ja hoituna. Sellele aitab kaasa, kui rühmas toetavad last samad täiskasvanud, lapsele pakutakse füüsilist lähedust, rahuliku häälega suhtlemist ning ennustatavat käitumist. Täiskasvanu igapäevane teadlik kontakti loomine iga lapsega, lapse huvide märkamine ja temaga koos tegutsemine tugevdavad usaldust lapse ja täiskasvanu vahel.

Enne lasteaeda tulekut on soovitatav:

- kujundada kodune päevakava sarnaseks lasteaia rütmile;
- külastada lasteaeda koos lapsega;
- arendada lapse eneseteenindusoskusi;
- harjutada lühiajalisi lahkuminekuid.

Kohanemisperioodil on oluline:

- alustada lühemate päevadega (esimestel päevadel paari tunni kaupa) ja pikendada lasteaias viibimise aega järk-järgult;
- hoida kindlaid hommikurutiine;
- jätta lapsega rahulikult ja selgelt hüvasti;
- säilitada positiivne ja kindel hoiak.

Lapse emotsioonid kohanemisel on loomulikud. Turvatunnet aitab toetada kodune ese (kaisukas) ning lapsega koos veedetud rahulik aeg pärast lasteaiapäeva.

5.2 Koostöö korraldus

Koostöö lapsevanematega on süsteemne ja kõigile peredele kättesaadav ning tagab võrdsed võimalused osalemiseks ja info saamiseks.

Esmase info kogumine algab tutvumisvestlusega ning lapse kohta küsimustiku täitmisega.

Infovahetus toimub lapse saabumisel lasteaeda ja lahkumisel lasteaiast ning infokanalite kaudu (ELIIS, rühma telefon, stend, koduleht, kuukiri).

Arenguvestlused viiakse läbi vähemalt kord aastas, kus:

- analüüsitakse lapse arengut;
- tuuakse välja tugevused ja toetusvajadused;
- seatakse ühised eesmärgid.

Ühistegevuste planeerimisel kaasatakse lapsevanemad aruteludesse, et leida võimalusi, kuidas toetada õppeaasta eesmärkide ja ürituste elluviimist (õppekäikud, rühmaüritused, avatud tegevused, tähtpäevad, ülemajalised peod, perepäevad, projektid).

Lapsevanem saab anda tagasisidet rahuloluküsitluste ja arutelude kaudu, osaleda hoolekogus ning panustada lasteaia arendustegevustesse töörühmades osalemise ja ettepanekute tegemisega.

Lasteaed pakub lapsevanemale praktilisi soovitusi lapse toetamiseks ning **nõustamist** lapse arengu ja kasvatuse küsimustes, vajadusel suunates pöörduma ka spetsialistide poole. Lasteaed teavitab lapsevanemat koolitusvõimalustest ja teemaõhtutest, mis käsitlevad lapse arengut, käitumise toetamist, vaimset tervist ning lapsevanema rolli lapse toetamisel. Koolitused ja

teemaõhtud aitavad tõsta lapsevanema teadlikkust, toetada ühtsete kasvatuspõhimõtete kujunemist ning tugevdada koostööd kodu ja lasteaia vahel.

5.3 Koostöine õpetamine lapsevanematega

Lapse areng on terviklik protsess, mis toimub nii kodus kui ka lasteaias, mistõttu on oluline ühtne lähenemine ja koostöine tegutsemine. Õpetaja loob usaldusliku ja avatud suhtluskeskkonna, kaasab lapsevanemaid õppe- ja kasvatustegevusse, jagab teadmisi lapse arengu ja õppimise kohta ning annab soovitusi koduseks toetamiseks. Lapsevanem toetab lapse õppimist kodus, osaleb võimalusel lasteaia tegevustes ning järgib kokkulepitud kasvatuspõhimõtteid. Koostöine õpetamine tugevdab lapse turvatunnet, toetab sotsiaalsete ja eneseregulatsiooni oskuste arengut ning suurendab õpimotivatsiooni.

5.4 Järjepidevus lapse arengu toetamisel

Lapse arengu toetamisel on oluline järjepidevus kodu ja lasteaia vahel. Selle tagamiseks jagatakse regulaarselt infot lapse arengu kohta, selgitatakse kasutatavaid toetavaid meetodeid ning lepatakse kokku ühised eesmärgid ja tegevused.

5.5 Vastutus ja järelevalve

Lasteaia direktor ja pedagoogiline personal vastutavad koostöö korraldamise eest.

Lapsevanemad vastutavad lapse arengu toetamise ja kokkulepete järgimise eest.

Koostöö põhimõtteid hinnatakse ja vajadusel uuendatakse regulaarselt.

“Koos tegutsedes ja üksteist usaldades loome lapsele järjepideva, turvalise ja arengut toetava kasvukeskkonna nii kodus kui lasteaias.”

6. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppe- ja kasvatustöö kvaliteeti hinnatakse süsteemselt sisehindamise kaudu. Sisehindamine aitab mõista, kuidas seatud eesmärgid on saavutatud ning milline on õppe- ja kasvatustegevuse mõju lapse arengule.

Hindamisel analüüsitakse eesmärkide täitmist ning igapäevast tegevust. Saadud tulemuste põhjal tehakse parendusi.

Õppe- ja kasvatustööd arendatakse järjepidevalt, lähtudes aastaplaani analüüsist, laste vajadustest ning lasteaia eesmärkidest, et tagada kvaliteetne ja lapse arengut toetav keskkond.

Lasteaia direktor koostab koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega lasteaia õppekava ja selle muudatused ning kinnitab need, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.

Kasulikud lingid:

Alusharidusseadus <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/101072025002>

Riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/113082025001>

Alushariduse RÕK juhendmaterjalid <https://projektid.edu.ee/spaces/HTMARJ/overview>
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105082025011>

Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses, sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105082025011>

Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128062025006>

Kaasav haridus <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/2f48c2d1-3aac-4f72-b83c-25a83339cb90/content>